

Sara Mannheimer

ACȚIUNEA

**Traducere din limba suedeză de
Daniela Ionescu**

**Casa Cărții de Știință
Cluj-Napoca, 2013**

CUPRINS

TOAMNA	7
Casa	7
Careul de Meșterit	18
Camera de Trecere	21
Camera cu Cotoare	23
Îmi ocup mâinile cu lucru de mână	35
Apropierea	37
Mama și tata	43
Roland Barthes și ștergarul brodat	45
Ocolișuri, căi complicate de ieșire	48
Noapte în Bibliotecă	52
Dimineață în Camera de Trecere	55
În Camera Interioară, încă neîngrășată	56
IARNA	63
Casa a rămas pe loc	63
Banca excentricilor	72
Don Quijote	77
Cercul	82
Înapoi în Bibliotecă	88
Iov, Excentricul și Rilke	94
Înapoi în Camera de Trecere	105
Cine este Don Quijote?	109
Întrebarea	114
Reuniune	118
PRIMĂVARA	122
Ce este realitatea?	122
Aprilie	127
Visul	130
Sophia	134
VARA	168
Marea Mediterană	168
Moarte?	180

TOAMNA

CASA

În sfârșit! Trebuie s-o spun răspicat –
E toamnă și nu am rămas fără grai sau fără adăpost, am o Casă în care cauza e câștigată!

O spun cu voce tare pentru a o face să prindă cu adevărat rădăcini în conștiința mea: am închis într-un scrin și am lăsat la o parte toate-celelalte-posibile-viitoare finalități care mă duc cu gândul la imaginea unor târâmurii mai îndepărtate și a unor sosiri mai grandioase.

Între timp, port acest scrin cu mine prin spațiu. Mă mișc prin camere cu o absență viermuitoare, încapsulată. Absența a ceea ce ar fi putut fi și, bineînțeles, a ceea ce poate fi încă. Pentru că - nu-i așa? - este imposibil să anticipezi întâmplările și să excluzi că ceva nu o să crească de dinăuntru - sau că Anzii cei Maiestuoși nu se vor ridica deodată ca un fundal - cine știe, dar scrinul trebuie ținut închis. Ceea ce este sau va deveni conținutul lui, nu trebuie împrăștiat peste Casă, peste viață, ca stelutele strălucitoare dintr-o baghetă magică.

Acum sunt în sfârșit aici, la un fel de liman, într-un fel de mulțumire.

Iar scrinul se face, se pare, tot mai greu de localizat, se cufundă tot mai adânc în tunelurile și canalele corpului meu, ca și cum pereții Casei, care mă înconjoară, au deschis înăuntru un spațiu vast pe

care privirea nu-l poate străbate. Am auzit spunându-se: *călătoria interioară o depășește pe cea geografică*, dar acestea nu au fost decât cuvinte goale, nu le-am înțeles niciodată tâlcul.

Numai acum am ajuns.

A luat cât a luat - să ajung aici, vreau să spun. Mi-am purtat lucrurile prin lume, din loc în loc, și de fiecare dată mă miram că tocmai bagajele mele arătau atât de ciudat, nu ca valizele rectangulare, încuiate cu cifruri, ci mai degrabă ca niște rinoceri pitici înveliți, sau ca niște tablouri mari, adăpostite sub prelate diforme, legate cu sfoară.

În camerele și apartamentele în care am locuit, provizoriul și paranteticul erau cele care hotărau. Lipiciul, fidel gravitației, începea să curgă pe pereții acoperiți de pânze închipuind reproduceri după Arosenius și Vermeer, ale căror culori, mai degrabă mai devreme decât mai târziu, se prelingeau de-a lungul canturilor cheiurilor de pe lângă rame, înainte de fi timpul să le adun din nou și să le leg cu gumă, pregătindu-le de următoarea plecare.

În mișcare, pe drum către ceea ce va veni, într-un roi de atribute viitoare, am devenit reală pentru mine însămi.

Stau acum în mijlocul Casei, ca înconjurată de ajungere și, în ciuda acestui sentiment triumfal de a mă fi așezat, mă simt într-un fel prinsă asupra faptului, da, mă simt dezbrăcată, sau, mai precis, *goală*.

Dacă în timpul vieții mele nomade am fost echipată sau împachetată într-o flamură a viitorului, căptușită cu un fel de salopetă a promisiunii de culoarea morcovului, plină de ecusoane, acum acest echipament s-a desprins de pe mine și flutură ca un drapel greu de ținut în frâu afară, la ușa Casei. Acum trebuie să-mi găsesc propria fașă în casă și, da, în mine însămi. Să încep s-o caut din nou prin

lume ar fi de la bun început sortit eșecului, deoarece nu-mi doresc cu niciun preț să fiu în altă parte, nu vreau să plec de aici.

Eu sunt aici, munca mea e aici, Măram, Randi și Löwet sunt aici, toate lucrurile de care am nevoie pentru a trăi sunt aici.

Și totuși, în afară de acea goliciune, în afară de absența vie și de ceea ce ar putea să ia formă de dinăuntru, cum să spun, mai există două lucruri asupra cărora nu m-am edificat încă.

Chiar dacă eu însămi nu am nici cea mai mică îndoială că aici vreau să fiu, cât de neîndoios este că însăși Casa va rezista în timp? Cum e, de exemplu, cu pereții? Sunt ei pereți adevărați, sau doar traforați din placaj, șpăcluiți și vopsiți? Și cum e cu lumina, nu e aproape nenatural de multă?

Deși aproape mă scald într-o stare de euforie că mă aflui aici, o întrebare mă bântuie: Cum să știu dacă aceasta este o Casă adevărată, un Cămin adevărat?

Trebuie să recunosc că nu mă simt încă acasă în Casă. Trebuie să recunosc că îi pun la îndoială trăinicia. E nimerit să cred în pereți făcuți din material degradabil, în vopsea, în vată de sticlă, în șpacu? Nu tocmai aceste lucruri sunt folosite pentru a acoperi, pentru a ascunde însăși - catastrofa?

Catastrofa poate să vină. Catastrofa poate să înceapă să vină chiar în mijlocul liniștii. Va rămâne Casa în picioare, ca un zid protector, este această Casă și fortăreața mea? (Când abisul se deschide și mă înghite?)

*

De exemplu, am început să țip și inima a început să-mi bată cu putere când Măram apărui ca din pământ în ușa cu o pungă de mâncare în mână.

-Liniștește-te!

Cum e posibil să fii atât de nepregătit pentru venirea cuiva care locuiește în aceeași casă cu tine?

–Dar, mă aud spunându-i lui Máram cu un ton de disculpă în glas (de fapt, îmi vorbesc cu siguranță mie însămi), nu sunt de obicei întâlnirile în pragul ușilor din camerele cu pereți din plăci subțiri de lemn precedate de repetiții? Mi se acordase oare cea mai mică posibilitate de a medita și de a mă pregăti pentru această intrare inopinată? (Nu, dăduse buzna ca dintr-o cu totul altă piesă).

Îmi ridic privirea și în aceeași clipă descopăr crăpăturile din tavan care, chiar dacă alcătuiesc modele interesante, demonstrează imediat - în orice caz, așa cred eu în acest moment - că și această casă e la fel de vremelnică ca toate celelalte construcții și că este cu totul altceva decât o casă, poate mai degrabă un fel de decor pe care l-am evocat singură făcându-l să apară, pentru ca mai apoi, la adăpost și în felul meu, să pot prelucra o serie de acțiuni și evenimente, da, prin a vârî totul într-un șpilhozen lingvistic: Copilul Etern, Acel Ceva Etern al poeziei, pentru a depăși Timpul, care deja a depășit Locul, pentru a lua Moartea-care-va-veni în propriile mâini, s-o masez, s-o lingușesc cu cerneală, poate că e o infamie, o jubilarie idioată -

Dar ce este ceea ce se numește pur și simplu Viața mea, în cazul în care Casa mea nu ar fi decât o scenă, sau, hai să spunem, o construcție?

În ce dimensiune se găsește atunci așa numita realitate?

*

Azi noapte am visat un băiețel dolofan.

Eram la etaj, mă temeam să nu fiu contaminată de un fel de infecție în gât cu care se luptau femeile scheletice de la parter. Mă temeam că mă voi mo-

lipsi chiar de la micuțul grăsun, dar mi-am depășit această teamă. Așa că, am început să mă joc cu el, voiam să simtă că o făceam, cu adevărat, nesilită de nimeni; că *voiam* să mă joc cu el! Nu doar de dragul lui. Jocul avea un caracter acrobatic. Făceam tumble pe podea, era acolo și o plapumă, nu vedeam prea bine fața copilului, cel mai mult îi simțeam greutatea, cutele de grăsime, șuncile albe, era moale, nesigur, totuși puțin trist, doar era un grăsun palid, rotund și mic și nu aparținea casei. Totuși, unde să se ducă în altă parte?

Nici eu nu aveam unde să mă duc în altă parte, nici eu nu aparțineam casei. Totuși, a plecat, cred. Atunci am deschis fereastra și am scuturat îndelung plapuma care putea fi contaminată de grăsime, de descumpănire.

Acum îmi lipsește. Băiețelul care poate eram chiar eu? Acum când m-am întors. În realitate? La asta servește Casa? Aici voi îndrăzni să mă îngraș, să mă umflu, în sfârșit, să încep să tremur, să orbesc fără niciun control? Aici ar trebui să mă dedic cu totul mișcării organice?

Nu am niciun răspuns.

Dar trupul meu ascunde, până una-alta, scrinul, bine protejat, scrinul care se încovoie de atâta altundeva. Gaura bandajată a absenței și a dorului. Țin în șah deschizătura umflată, o ținut în loc și o păstrez înăuntrul, tăcută și încuiată și împodobită ca o casetă de bijuterii, cu margini roșii ca ale unei răni îngrijite cu afecțiune.

Ar trebui să fie asta o pledoarie?

Un singur lucru este clar, că, orice s-ar întâmpla, nu pot controla ceea ce se petrece în Casă.

Nici intrările sau ieșirile lui Máram, munții de scrisori și de hârtie. Nici salturile cele multe ale Randiei și lucrurile încântătoare care se învorburea-

ză în vârtejul repeziciunii ei ca florile de migdal în furtună. Și Löwet care face așa cum vrea Löwet, cu pandantivul său în formă de cheie, cu părul de aur, așa cum e el, pur și simplu, numai așa. Trebuie să le fac loc, nu încap în îngusta mea cameră a literelor. Îi văd plecând, mari, impozanți, amețiți de viață, pe drum, adio!

În Casă, aici și acum, nu am nicio putere asupra Vocilor, care, când mi-e lumea mai dragă, îmi vorbesc de prin colțuri și dulapuri, nici asupra relației reciproce dintre încăperi, a fluctuantei lor influențe magnetice asupra mea, a schimbărilor de temperatură, a deteriorării lucrurilor, și așa mai departe. Nici măcar propriile mele revelații, visurile, fulgurațiile nervoase, vărsăturile bruște, toate lucrurile care se mută și nu-mi mai sunt la îndemână de îndată ce încerc să le înțeleg eventuala sistematică, contururile, repetările și tiparele.

Asta înseamnă că, chiar dacă Casa nu este o Casă adevărată, chiar dacă Casa este o culisă, un spectacol inventat în care pot muta pereții, schimba lumina, zugrăvi în alte culori, și așa mai departe, nu pot s-o controlez cu adevărat, deoarece nu sunt singură, ci expusă unei influențe energice și continui și deoarece colosalul fluviu istoric pătrunde peste tot în fiecare moment.

Poate că am devenit conștientă de lipsa de control cu care am trăit întotdeauna, dar pe care mai devreme nu o remarcam deoarece în mișcare, în deplasare, în pasul făcut înainte, eram absorbită de linia dintre la A și B, fără să mă gândesc că B conduce la Ö.²

*Acum apa crește în jurul meu
 Am ajuns la o Insulă*

² Ö este ultima litera din alfabetul suedez, dar în același timp înseamnă și *insulă*. De aici jocul de cuvinte care urmează. (n.tr.).

*Cei care trec pe lângă mine cu lungile lor limbi de val
 se desfată în goana vântului
 Sunt o insulă
 care se rotunjește așa cum un zero este rotunjit de
 spațiul său gol
 și peste puțin timp marea ABSENȚĂ va trebui să ia
 să la suprafață
 Apoi valurile vor veni de dinăuntru
 perlele infertilității care se scurg fără culoare în ace-
 eși mare
 Că nimeni în această existență de sub-insulă nu mai
 începe să fie
 că nimeni nu se mai poate naște
 lasă indifferente oceanele și stelele
 Seceta vine, timpul fisurilor intricate
 încetineala și arcul rotund al spatelui încovoiat
 De îndată moartea își va deschide fălcile și îmi va în-
 ghiți Insula într-o clipă*

Dar nu anticipez acum?

Nu sunt suspect de nerăbdătoare să deplâng starea lucrurilor, ca să nu spun propria mea stare? Și nu jinduiesc, de fapt, după omnipotență? Sau, mai degrabă după ajutorul pe care îl promite neajutorarea?

De ce trebuie să fiu mereu cu băgare de seamă în Casă? De ce nu am încredere în scânduri, vată de sticlă și șpaclu?

Pentru că mi se pare imposibil să închid ochii la instabilitatea riscantă dintre artificial și real care urmează întrebării dacă, în general, din nimic s-ar putea naște ceva.

Cum – întreb numai – aș putea înscena viața în fața unei culise și, în același timp, să fiu pregătită pentru surprizele pe care mi le rezervă autenticitatea?

Vreau să spun că numai dacă ar fi fost o Casă adevărată, cu alte cuvinte o adevărată venire acasă,

o adevărată sosire, un loc care ar putea să-mi sprijine și să-mi împiedice cu adevărat vanitatea rătăcitoare, șovăiala asupra întrebării unde încep și unde se termină lucrurile, n-aș fi sărit în sus ca într-o farsă la vederea lui Máram.

I-aș fi luat capul minunat între mâini, mi-aș fi sărutat iubitul, aș fi trăit clipa. Pentru că nu se întâmplă chiar în fiecare zi să ne întâlnim singuri în Casă așa, de la sine.

Încerc să mă descotorosesc de pulsul precipitat, să le întorc spatele nervilor, dar ei se încâpățânează și mă urmăresc cu perseverență.

–Respiră, spune Máram, care are răbdare, carne, sentimente, sânge și mâini, tot ce seamănă a viață, da, Máram în totalitatea sa este perfect credibil.

Cel mai mult aș vrea să nu fiu părăsită de Máram nici măcar o secundă.

Singură, complet abandonată deci, în distincția dintre REALITATEA vie, adevărată, și repetare, plagiat, copie, imitație, mimare, parazitare, influență, parafrizare, interpretare, traducere, înlocuire și furt.

Nu vreau să rămân singură cu absența VIE și cu întrebarea veșnic năvălitoare.

Și sub nicio formă nu vreau să rămân singură cu impetuoasa mea electrocardiogramă.

Trebuie să am grijă să-mi vin în fire.

*

În colțurile liniștite ale Casei voi găsi în sfârșit pacea de care am nevoie pentru a lucra, prin stil, formă, conținut, nerăbdare, muzicalitate, plăcere, chef, să-mi aprofundez în sfârșit cunoștințele, adică nu doar să zbor ca un mânz de inorog după nestematele din basm, ci să-mi însușesc cu adevărat arta alchimiei.

În Casă voi deveni învățată.

În Casă nu doar voi începe, ci voi și duce la bun sfârșit.

Voi lua totul de la început, fără să fug de acolo, fără să fug afară în verdele mai intens, în ceea ce poate veni. Voi avea în sfârșit puțința de a cerceta ce au scris alții pentru cei vii, cei morți și cei încă nenăscuți. Voi accepta ceea ce nu știam că pot primi.

În Casă îmi voi crea propria trupeșie, propria corpolență, propria rotunjime a dosului.

Îmi voi muta sufletul în carne.

Voi ședea pe ceva de șezut, cu nasul în cărți, le voi devora una după alta.

Voi pătrunde în misterul scrierilor și în știința lor.

Mă voi iniția și voi respinge avizat, la intervale potrivite, mormăitul plin de subînțeles.

În casă mă voi îngrășa, voi deveni mai mult din toate, mai om, mai corp, mai memorie.

Voi învăța limbi străine, pe cele indo-europene, semitice și slave.

Voi înota în Marea Etimologică și voi pribegi prin Munții Teologici.

Voi deveni învățată și corpul meu va lua forma unei colibe.

Dar ar putea să ia timp, văd anumite amânări, pentru că înainte de a apuca să mă îngrijesc de corpolența și de cloceala mea, mi se pare că sosirea acasă într-un fel oarecare m-a blocat, lăsându-mă cu un hău imens.

Cu bagajul e la fel ca și cu îmbrăcămintea. Ceea ce mai înainte făcea obiectul unei dispute între mine și restul lumii, este acum îndepărtat de pe corpul meu și stă în casă, ocupând loc.

Trebuie să împachetez toate baloturile mototolite, să scap de ele, mă rod, dar nu sunt gata, nu, nu sunt câtuși de puțin gata.

Pe scurt, aş fi dorit să nu-mi fie atât de greu să mă aflu aici, pentru că nu vreau să fiu în altă parte. Am ajuns, în sfârşit, la un liman şi, în plus, aici e nespul de frumos.

Ce-am făcut ca să merit această frumuseţe?

Nu este doar un avertisment că totul îmi va scăpa în curând printre degete?

Trebuie să recunosc că mi-e frică să nu fiu obligată să plec de aici. Mi-e teamă de ziua în care nu voi mai fi demnă de milă deoarece asta mă pune în situaţia de a-mi distribui resursele.

Chiar dacă nu sunt deloc sigură ce anume posed, *am* totuşi ceva, un fel de Casă, şi de aceea trebuie să şi *dau*.

Dar frica de a pierde curând Casa şi de a auzi apoi reproşuri disperate ridicându-se din hăul din mine, că n-am făcut nimic ca să mă bucur de splendore - de spaţiul paradisiac, posibil de mobilat, în-sorit - când încă aş mai fi putut, îmi omoară tot cheful de a *da*. Dilema îmi dezvăluie, în afara unui moral inacceptabil de apatic, prostul obicei de a permite insuficienţei să fie aerul din care mă hrănesc. Chiar dacă am scrinul, chiar dacă ceea ce nu a devenit şi ceea ce ar-putea-să-devină trăieşte în cutia sa, în locul său special, continui să bâjbâi, deoarece, fără suspine deşarte mă simt ca o broască moartă. Ceea ce, desigur, e adevărat numai pe jumătate.

Dacă mă gândesc mai bine, nu insuficienţa în sine este aerul din care mă hrănesc, ci mişcarea pe care aceasta o produce.

Mişcarea către ţelul fantastic - chiar dacă sunt aici, în fericirea nemijlocit reală de a fi ajuns la liman, şi chiar dacă nu doresc să fiu în altă parte - mă face să mă simt nesigură.

Firul roşu care altă dată era întins între mine şi viitor, şerpuieşte acum în cercuri deschise, uşor de pierdut în labirinturile tainice dintre spaţiul real şi cel nereal.

Asta mă face să-mi fie teamă că Ţelul va fi înlocuit cu Moartea.

În cazul în care Ţelul este Casa, atunci Moartea se află în Casă.

Poate că Moartea sau, mai degrabă, lupta mea cu Moartea, este cea care mă face să nu-mi întrerup ritmul, ceea ce, la rândul său, mă împiedică să dospesc, să-mi cultiv rotunjimea dosului, să devin învăţată.

Pentru a deveni învăţată şi ameţită asemeni unui supraom, pentru a nu ţine seama de concret, de universalitatea spaţiului, şi pentru a mă angaja în adevărul labirintic şi liber, trebuie să fiu deschisă în faţa vieţii şi să suport gândul că viaţa conduce la moarte.

Dar pentru a purta povara morţii care va veni, trebuie să fiu puternică, să am ceva la îndemână, să ţin paragina departe de mine, casa nu trebuie să devină un munte de lucruri fără adăpost, de resturi netrebuincioase şi de mormane de întâmplări!

Conştiinţa mea despre moarte născoceste structuri în corpul meu, în Casă; se produc amănări.

N-am început să clocesc, n-am început să mă apropii de mormăitul subînţeles al iniţierii, grăsi-mea moale nu mi s-a aşezat încă în cercuri pe şolduri şi picioare.

Mă întorc în Careul de Meşterit. Îmi inventez Careul de Meşterit pentru a-mi aduna într-o ramă recidivele, amănările, zeloasa luptă cu neregularităţile, eşecurile şi rătăcirile, petele prost plasate.

Casa trebuie îngrijită, chiar dacă nu e decât un decor.

Nu pot s-o privesc ca fiind de la sine înţeleasă, să consider că mi se cuvine.

Nu pot avea încredere în trăinicia ei.

Chiar dacă vreau să-mi rotunjesc şezutul, Casa trebuie să fie agreabilă şi nu contaminată.